

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (femte avdelningen)

den 30 maj 2006 *

I mål T-87/94,

J.C. Blom, Blokker (Nederländerna), och övriga sökande enligt bilaga, inledningsvis företrädda av advokaterna H. Bronkhorst och E. Pijnacker Hordijk, därefter av E. Pijnacker Hordijk,

sökande,

mot

Europeiska unionens råd, inledningsvis företrätt av A. Brautigam och A.-M. Colaert, båda i egenskap av ombud, därefter av A.-M. Colaert,

svarande,

* Rättegångsspråk: nederländska.

Europeiska gemenskapernas kommission, inledningsvis företrädd av T. van Rijn, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten H.-J. Rabe, därefter av T. van Rijn, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om skadestånd enligt artikel 178 i EG-fördraget (nu artikel 235 EG) och artikel 215 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 288 andra stycket EG) för den skada sökanden påstås ha lidit för att han varit förhindrad att saluföra mjölk enligt rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 om tillämpningsföreskrifter för den tilläggsavgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68 (EGT L 132, s. 11),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

sammansatt av ordföranden M. Vilaras samt domarna E. Martins Ribeiro och K. Jürimäe,

justitiesekreterare: handläggaren J. Plingers,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 29 november 2005,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

- 1 I rådets förordning (EEG) nr 1078/77 av den 17 maj 1977 om införande av ett bidragssystem för avstående från saluförande av mjölk och mjölkprodukter och för omställning av mjölkkobesättningar (EGT L 131, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 8, s. 215) föreskrivs att ett bidrag för avstående från saluförande eller för omställning skall betalas till producenter som åtar sig att under en femårsperiod avstå från att saluföra mjölk eller mjölkprodukter, eller att upphöra med sådan försäljning, i syfte att under en omställningsperiod på fyra år ställa om sina mjölkkobesättningar till köttproduktion.

- 2 Mjolkproducenter som har gjort ett sådant åtagande som avses i förordning nr 1078/77 kallas allmänt SLOM-producenter. Förkortningen SLOM kommer från det nederländska uttrycket "slachten en omschakelen" (slakta och ställa om), vilket beskriver deras skyldigheter enligt bestämmelserna om avstående från saluförande eller om omställning.

- 3 Genom rådets förordning (EEG) nr 856/84 av den 31 mars 1984 om ändring av förordning (EEG) nr 804/68 om den gemensamma organisationen av marknaden för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 10; svensk specialutgåva, område 3, volym 17, s. 95) och rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68

inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13) infördes från och med den 1 april 1984 en tilläggsavgift för de kvantiteter mjölk som översteg en viss referenskvantitet som skulle fastställas för varje köpare inom ramen för den totala kvantitet som garanterades varje medlemsstat. Den referenskvantitet som var befriad från tilläggsavgift motsvarades av den kvantitet mjölk eller mjölkekivalent som, beroende på vilken metod medlemsstaten hade valt, antingen hade levererats av en producent eller köpts av ett mejeri under referensåret. I Nederländerna var referensåret 1983.

- 4 Genom kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 (EGT L 132, s. 11) fastställdes tillämpningsföreskrifter för den tilläggsavgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68.
- 5 Producenter som till följd av ett åtagande enligt förordning nr 1078/77 inte levererade någon mjölk under det av den berörda medlemsstaten fastställda referensåret tilldelades inte någon referenskvantitet.
- 6 I dom av den 28 april 1988 i mål 120/86, Mulder (REG 1988, s. 2321) (nedan kallad domen i målet Mulder I), och i mål 170/86, von Deetzen (REG 1988, s. 2355) (nedan kallad domen i målet von Deetzen), ogiltigförklarade domstolen förordning nr 857/84, sådan den kompletterats av kommissionens förordning nr 1371/84, i den mån producenter som inte hade levererat mjölk under det av den berörda medlemsstaten fastställda referensåret till följd av sina åtaganden enligt förordning nr 1078/77 nekades tilldelning av en referenskvantitet.
- 7 Till följd av domarna i de ovan i punkt 6 nämnda målen Mulder I och von Deetzen antog rådet förordning (EEG) nr 764/89 av den 20 mars 1989 om ändring av förordning nr 857/84 (EGT L 84, s. 2). Förordningen trädde i kraft den 29 mars 1989. Syftet med förordningen var att den producentkategori som avses i dessa domar skulle tilldelas en särskild referenskvantitet på 60 procent av sin produktion under

de tolv månader som föregick åtagandet om avstående från saluförande eller om omställning enligt förordning nr 1078/77.

- 8 De producenter som hade åtagit sig att avstå från saluförande eller att ställa om sin produktion och som med tillämpning av förordning nr 764/89 tilldelades en sådan särskild referenskvantitet kallas SLOM I-producenter.
- 9 Enligt artikel 3a.1 b i förordning nr 857/84, i dess lydelse enligt förordning nr 764/89, kunde en producent tilldelas en referenskvantitet på villkor bland annat att han "till stöd för sin ansökan [visade] ... att han i full utsträckning [kunde] producera den begärda referenskvantiteten i sitt jordbruksföretag".
- 10 Enligt artikel 3a.1 första strecksatsen i nämnda förordning avser bestämmelsen producenter "vars åtagande om avstående från saluförande eller om omställning enligt förordning ... nr 1078/77 [löpte] ut efter den 31 december 1983 eller efter den 30 september 1983 i de medlemsstater där mängden insamlad mjölk under månaderna april–september är minst dubbelt så stor som under månaderna oktober–mars året därpå".
- 11 Genom dom av den 11 december 1990 i mål C-189/89, Spagl (REG 1990, s. I-4539), ogiltigförklarade domstolen artikel 3a.1 första strecksatsen i förordning nr 857/84, i dess lydelse enligt förordning nr 764/89, i den mån som producenter vars åtagande om avstående från saluförande eller om omställning enligt förordning nr 1078/77 hade löpt ut före den 31 december 1983 eller, i förekommande fall, före den 30 september 1983 nekades tilldelning av en särskild referenskvantitet enligt denna bestämmelse.

- 12 Till följd av domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl antog rådet förordning (EEG) nr 1639/91 av den 13 juni 1991 om ändring av förordning nr 857/84 (EGT L 150, s. 35). Genom denna förordning upphävdes de krav som hade fastställts vara ogiltiga och som rörde tidpunkten för när åtagandet om avstående från saluförande löpte ut, vilket gjorde det möjligt att tilldela de berörda producenterna en särskild referenskvantitet. Dessa producenter går under benämningen SLOM II-producenter. Producenter vars åtagande om avstående från saluförande enligt förordning nr 1078/77 löpte ut år 1983 utgör en undergrupp till nämnda grupp och kallas SLOM 1983-producenter.
- 13 Genom mellandom av den 19 maj 1992 i de förenade målen C-104/89 och C-37/90, Mulder m.fl. mot rådet och kommissionen (REG 1992, s. I-3061; svensk specialutgåva, volym 12. s. I-55) (nedan kallad domen i målet Mulder II), fastställde domstolen att gemenskapen var skadeståndsskyldig gentemot vissa mjölkproducenter som hade gjort åtaganden enligt förordning nr 1078/77 och som varit förhindrade att saluföra mjölk till följd av förordning nr 857/84. Genom nämnda dom uppmanade domstolen även parterna att enas om vilka belopp som skulle betalas.
- 14 Med anledning av denna dom offentliggjorde rådet och kommissionen den 5 augusti 1992 meddelande 92/C 198/04 i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* (EGT C 198, s. 4) (nedan kallat meddelandet av den 5 augusti 1992). Efter att ha erinrat om innebörden av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, och i syfte att ge detta avgörande full verkan, uttryckte institutionerna sin avsikt att anta tillämpningsföreskrifter om ersättning till de berörda producenterna.
- 15 Institutionerna åtog sig att innan föreskrifterna antogs avstå från att åberopa den preskription som följer av artikel 46 i domstolens stadga gentemot varje ersättningsberättigad producent som uppfyllde villkoren i domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II. Åtagandet i fråga var emellertid underordnat villkoret att rätten till ersättning ännu inte skulle vara preskriberad den dag då meddelandet offentliggjordes eller den dag då producenten hade vänt sig till en av institutionerna.

16 Rådet antog därefter förordning (EEG) nr 2187/93 av den 22 juli 1993 om ett erbjudande om ersättning till vissa producenter av mjölk och mjölkprodukter som tillfälligt har varit förhindrade att utöva sin verksamhet (EGT L 196, s. 6). I förordningen föreskrevs en möjlighet för de producenter för vilka en slutgiltig referenskvantitet hade fastställts att erhålla en schablonmässig ersättning för skada som de lidit i samband med tillämpningen av de bestämmelser som avses i domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II.

17 Artikel 14 tredje stycket i förordning nr 2187/93 har följande lydelse:

”Om erbjudandet inte accepteras inom två månader från och med dess mottagande är det inte längre bindande för de berörda gemenskapsinstitutionerna.”

18 Genom dom av den 13 januari 1999 i mål T-1/96, Böcker-Lensing och Schulze-Beiering mot rådet och kommissionen (REG 1999, s. II-1) (nedan kallad domen i målet Böcker-Lensing), fastställde förstainstansrätten att gemenskapen inte kunde hållas skadeståndsansvarig gentemot de producenter vars SLOM-åtagande hade löpt ut under år 1983 och som varken hade återupptagit mjölkproduktionen före det datum då förordning nr 857/84 trädde i kraft eller hade vidtagit åtgärder som kunde styrka deras avsikt att återuppta produktionen när åtagandet om avstående från saluförande upphörde.

19 I domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing fastställde förstainstansrätten vidare att det faktum att sökanden hade erhållit en referenskvantitet från de nationella myndigheterna inte föranledde någon annan bedömning av gemenskapens skadeståndsansvar. De nationella myndigheternas handlande är nämligen inte bindande för gemenskapen, och tilldelningen av en referenskvantitet avgör inte på förhand frågan huruvida det föreligger en rätt till skadestånd enligt artikel 288 andra stycket EG.

- 20 Genom dom av den 27 januari 2000 i de förenade målen C-104/89 och C-37/90, Mulder m.fl mot rådet och kommissionen (REG 2000, s. I-203) (nedan kallad domen i målet Mulder III), prövade domstolen de ersättningsbelopp som sökandena hade yrkat i de mål som avgjordes genom domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II.
- 21 Kommissionen hade enligt artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 2330/98 av den 22 oktober 1998 om erbjudande om ersättning till vissa producenter av mjölk och mjölkprodukter (EGT L 291, s. 4) befogenhet att fatta beslut om att tillåta att producenter som tillfälligt hindrats att bedriva verksamhet och vars situation var sådan att förutsättningarna för gemenskapens ansvar var uppfyllda, men som inte fått någon ersättning enligt förordning nr 2187/93 eller enligt andra bestämmelser antagna med stöd av förordning nr 2330/98 erbjöds ersättning. Genom beslut av den 28 november 2000 (K(2000) 3592 slutlig) beslutade kommissionen att vissa nederländska producenter skulle erbjudas ersättning motsvarande den ersättning som hade fastställts av domstolen i domen i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III.
- 22 Genom dom av den 31 januari 2001 i mål T-533/93, Bouma mot rådet och kommissionen (REG 2001, s. II-203) (nedan kallad domen i målet Bouma) och i mål T-73/94, Beusmans mot rådet och kommissionen (REG 2001, s. II-223) (nedan kallad domen i målet Beusmans), ogillade förstainstansrätten den talan angående utomobligatoriskt skadeståndsansvar som två nederländska mjölkbönder, vars åtaganden om avstående från saluförande enligt förordning nr 1078/77 hade löpt ut år 1983, hade anhängiggjort med stöd av artiklarna 235 EG och 288 andra stycket EG.
- 23 I punkt 45 i domen i det ovan i punkt 22 nämnda målet Bouma (punkt 44 i domen i det ovan i samma punkt nämnda målet Beusmans) ansåg förstainstansrätten med hänvisning till domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl att de producenter vars åtaganden hade löpt ut år 1983 inte kunde göra anspråk på ersättning med hänvisning till att principen om skydd för berättigade förväntningar hade åsidosatts, såvida de inte kunde visa att deras skäl för att inte återuppta mjölkproduktionen under referensåret var knutna till att de under en viss period hade upphört med produktionen och att de av organisatoriska skäl inte kunde återuppta produktionen omedelbart.

24 I punkt 46 i domen i det ovan i punkt 22 nämnda målet Bouma (punkt 45 i domen i målet Beusmans) konstaterade domstolen med hänvisning till domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II följande:

”Vidare framgår av domen i målet Mulder II, närmare bestämt punkt 23, att gemenskapen endast kan bli skadeståndsansvarig om producenterna klart visa[t] att de hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen då deras åtagande att avstå från saluförande löpte ut. För att SLOM-producenterna skall ha rätt till skadestånd på grund av den rättsstridighet som medförde att de förordningar som orsakade deras situation ogiltigförklarades, måste producenterna nämligen ha varit förhindrade att återuppta mjölkproduktionen. Detta innebär att de producenter vars åtagande upphörde att gälla innan förordning nr 857/84 trädde i kraft måste ha återupptagit produktionen eller i vart fall vidtagit åtgärder i detta syfte, till exempel ha genomfört investeringar eller reparationsarbeten eller underhållit den utrustning som behövs för sådan produktion (se generaladvokaten Van Gervens förslag till avgörande i målet Mulder II, REG 1992, s. I-3094, punkt 30).”

25 Med avseende på sökandenas situation konstaterade förstainstansrätten i punkt 48 i domen i det ovan i punkt 22 nämnda målet Bouma (punkt 47 i domen i det ovan i samma punkt nämnda målet Beusmans) inledningsvis följande:

”Eftersom sökanden inte återupptog mjölkproduktionen under perioden mellan den [dag] då hans åtagande att avstå från saluförande upphörde och den 1 april 1984, då kvotbestämmelserna trädde i kraft, måste han för att hans skadeståndstalan skall kunna vinna bifall visa att han hade för avsikt att återuppta produktionen vid den tidpunkt [då] hans åtagande att avstå från saluförande upphörde att gälla och att han hindrades från att göra det på grund av att förordning nr 857/84 trädde i kraft.”

26 I dom av den 29 april 2004 i de förenade målen C-162/01 P och C-163/01 P, Bouma och Beusmans mot rådet och kommissionen (REG 2004, s. I-4509) (nedan kallad domen i de förenade målen Bouma och Beusmans) ogillade domstolen överklagandena av domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans.

27 I punkterna 62 och 63 i domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans fastställde domstolen följande:

”62 I punkt 45 i domen i målet Bouma (punkt 44 i domen i målet Beusmans) har förstainstansrätten endast dragit slutsatsen av domen i [det ovan i punkt 11 nämnda] målet Spagl att de producenter vars åtagande [hade upphört] år 1983 [skulle] visa att deras skäl för att inte återuppta mjölkproduktionen under referensåret [var] knutna till att de under en viss period hade upphört med produktionen och att de av organisatoriska skäl inte kunde återuppta produktionen omedelbart.

63 Förstainstansrätten har således inte tolkat domen i [det ovan i punkt 11 nämnda] målet Spagl på ett felaktigt sätt.”

28 I punkt 72 i domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans konstaterade domstolen följande:

” ... de villkor som skall vara uppfyllda för att Edouard Bouma och Bernard Beusmans skall kunna få ersättning, i egenskap av SLOM 1983-producenter, [kan endast] följa av domstolens tolkning av relevanta bestämmelser på området. Genom förordning nr 1639/91 ändras artikel 3a i förordning nr 857/84, i dess lydelse enligt förordning nr 764/89, vad beträffar beviljandet av en särskild referenskvantitet. Däremot uppställs därigenom inte vilka villkor som skall vara uppfyllda för att en SLOM 1983-producent skall kunna få ersättning. Ersättning i enlighet med förordning nr 2187/93 förblir fristående såtillvida att den ordning som infördes genom denna förordning utgör ett alternativ till att låta tvisten avgöras i domstol och innebär att ytterligare en möjlighet att erhålla [skadestånd] öppnas ([domstolens] dom av den 9 oktober 2001 i de förenade målen C-80/99–C-82/99, Flemmer m.fl., REG 2001, s. I-7211, punkt 47).”

29 I punkterna 89 och 90 i domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans kom domstolen fram till följande:

”89 Till skillnad från vad Edouard Bouma och Bernard Beusmans gjort gällande gjorde förstainstansrätten rätt då den i punkt 46 i domen i målet Bouma (punkt 45 i domen i målet Beusmans) härav drog den allmänna slutsatsen att gemenskapen endast kan vara skadeståndsansvarig om producenterna klart visa [t] att de hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen då deras åtagande om avstående från saluförande löpte ut.

90 Mot denna bakgrund kunde förstainstansrätten i punkt 46 i domen i målet Bouma (punkt 45 i domen i målet Beusmans) kräva att en SLOM 1983-producent, då åtagandet enligt förordning nr 1078/77 löpt ut, visa[t] att han haft för avsikt att återuppta mjölkproduktionen antingen genom att på nytt påbörja produktionen eller, i vart fall, i likhet med SLOM I-producenterna, att de vidtagit åtgärder i detta syfte, till exempel att de genomfört investeringar eller reparationsarbeten eller underhållit den utrustning som behövs för sådan produktion.”

30 I punkterna 100 och 101 i domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans fastställde domstolen följande:

”100 I likhet med vad generaladvokaten anfört i punkt 125 [i] sitt förslag till avgörande, finner domstolen att förstainstansrättens fördelning av bevisbördan i de överklagade domarna står i överensstämmelse med fast rättspraxis. Enligt denna rättspraxis ankommer det på sökanden att visa att villkoren för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar är uppfyllda. Eftersom gemenskapen är skadeståndsskyldig endast om producenten visa[t] att han hade för avsikt att börja saluföra mjölk antingen genom att återuppta produktionen efter det att åtagandet om avstående från

saluförande löpt ut eller genom andra viljeyttringar, är det den som begär ersättning som skall visa att han verkligen hade en sådan avsikt.

101 Vad beträffar Edouard Boumas och Bernard Beusmans invändning om att de inte kunde förutse konsekvenserna av att inte återuppta produktionen före den 1 april 1984, gör domstolen följande bedömning. I likhet med vad som är fallet med varje aktör som vill börja producera mjölk, borde de ha varit inställda på att omfattas av de regler som under tiden antagits inom marknadspolitiken. De kunde därför inte förvänta sig att kunna återuppta produktionen på samma villkor som tidigare (se, för ett liknande resonemang, domen i målet *Mulder I*, punkt 23).”

Bakgrunden till tvisten

31 Sökanden är mjölkproducent i Nederländerna. Den 1 oktober 1978 åtog han sig enligt förordning nr 1078/77 att avstå från saluförande. Åtagandet löpte ut den 1 oktober 1983.

32 Sökanden har inte återupptagit sin mjölkproduktion, vare sig i samband med att åtagandet löpte ut eller innan förordning nr 857/84 trädde i kraft.

33 När förordning nr 1639/91 antogs vände sig sökanden till de nederländska myndigheterna och ansökte om en särskild tillfällig referenskvantitet, vilken han tilldelades den 15 juni 1991. Denna referenskvantitet blev så småningom slutgiltig.

- 34 De nederländska myndigheterna erbjöd sökanden, med stöd av förordning nr 2187/93 och på gemenskapens vägnar, ersättning med 114 778,61 nederländska floriner (NLG).
- 35 Sökanden avböjde erbjudandet om ersättning enligt förordning nr 2187/93. Han ansåg nämligen att skadan per kilo var för lågt värderad och beaktade att erbjudandet inte omfattade någon dröjsmålsränta eller ens någon kompensation för penningvärdesförsämringen under perioden fram till den 19 maj 1992.
- 36 Sökanden erbjöds inte någon ersättning enligt förordning nr 2330/98.
- 37 Efter förhandlingar mellan SLOM-producenternas och kommissionens representanter under andra halvåret 2000 enades parterna om storleken på de ersättningsbelopp som SLOM 1983-producenter, däribland sökanden, skulle kunna göra anspråk på om det fastställdes att gemenskapen var skadeståndsskyldig gentemot denna grupp.

Förfarandet

- 38 Sökandena T.H. Clemens, N.J.G.M. Costongs, W.A.J. Derks, R.P. Geertsema, W. Hermsen, P. Hogenkamp, J.H. Kelder, B.A. Kokkeler, G.M. Kuijs, E.J. Liefting, J. H. Nieuwenhuizen, D.J. Preuter, H. Rossel, A.J.M. Sturkenboom, J.J. de Wit, J. C. Blom, A.J. Keurhorst, A.J. Scholten och G.E.J. Wilmink väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 25 februari 1994. Talan registrerades under nummer T-87/94.

- 39 Genom beslut meddelat den 31 augusti 1994 av ordföranden på förstainstansrättens andra avdelning förenades målen T-530/93–T-533/93, T-1/94–T-4/94, T-11/94, T-53/94, T-71/94, T-73/94–T-76/94, T-86/94, T-87/94, T-91/94, T-94/94, T-96/94, T-101/94–T-106/94, T-118/94–T-124/94, T-130/94 och T-253/94.
- 40 Genom beslut meddelat den 31 augusti 1994 av förstainstansrättens andra avdelning vilandeförklarades dessa mål i avvaktan på domen i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III.
- 41 Genom beslut av den 24 februari 1995 förenade ordföranden på förstainstansrättens första avdelning i utökad sammansättning målen T-372/94 och T-373/94 med de ovan i punkt 39 nämnda målen.
- 42 Den 30 september 1998 hölls vid förstainstansrätten ett informellt möte med parternas representanter. Under detta möte bereddes parterna tillfälle att yttra sig över förstainstansrättens deskriptiva klassificering av mål som rör SLOM-producenter, inbegripet den så kallade C-kategorin som avser SLOM-producenter som erbjudits ersättning enligt förordning nr 2187/93 men som avböjt med anledning av den metod som använts för att beräkna skadan och institutionernas preskriptionsinvändning.
- 43 Genom skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 24 januari 2001 återkallade sökandena T.H. Clemens, N.J.G.M. Costongs, W.A.J. Derks, R. P. Geertsema, W. Hermsen, P. Hogenkamp, J.H. Kelder, G.M. Kuijs, E.J. Liefting, J.H. Nieuwenhuizen, D.J. Preuter, A.J.M. Sturkenboom och J.J. de Wit sin talan i mål T-87/94.

- 44 Genom beslut meddelat den 15 mars 2001 av ordföranden på förstainstansrättens fjärde avdelning i utökad sammansättning ströks de sistnämndas namn från förteckningen över sökande i mål T-87/94.
- 45 Den 17 januari 2002 hölls vid förstainstansrätten ett informellt möte med parternas representanter. Parterna enades om vilket mål som skulle utses till pilotmål för SLOM-producenter i kategori I för det fall domstolen skulle fastställa domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans. Sökanden J.Blom fick tillstånd att inge en uppdaterad ansökan i pilotmålet.
- 46 Den 5 februari 2003 inkom sökanden J. Blom med en uppdaterad ansökan till förstainstansrättens kansli. I följebrevet till ansökan begärde han att förfarandet i målet skulle återupptas till den del det rörde honom och att målet i fråga skulle utses till pilotmål.
- 47 Genom skrivelser som inkom den 21 februari respektive den 7 mars 2003 yttrade sig rådet och kommissionen över begäran att återuppta förfarandet i mål T-87/94 till den del det rörde sökanden.
- 48 Rådet begärde att förfarandet skulle begränsas till de frågor som hade angetts i den uppdaterade ansökan och som inte hade diskuterats i domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans. Kommissionens samtycke till att mål T-87/94 utsågs till pilotmål gavs under förutsättning att förstainstansrätten avstod från att fatta något beslut innan dom hade meddelats i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans.

- 49 Genom beslut av den 26 mars 2003, meddelat av ordföranden på första avdelningen, beslutade förstainstansrätten, efter att ha hört parterna, att mål T-87/94 skulle avskiljas från de ovan i punkt 39 nämnda förenade målen såvitt avsåg sökanden och att förfarandet i mål T-87/94 skulle återupptas med avseende på honom.
- 50 Efter sammanträde i plenum den 2 juli 2003 beslutade förstainstansrätten att hänskjuta förevarande mål till en avdelning med tre domare, i det här fallet första avdelningen.
- 51 Genom beslut meddelat den 28 maj 2004 av ordföranden på första avdelningen förordnade förstainstansrätten med stöd av artikel 55.2 i dess rättegångsregler att målet skulle behandlas med förtur.
- 52 På grund av ändringen i sammansättningen av förstainstansrättens avdelningar från och med det nya rättsåret, indelades referenten på femte avdelningen, och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.
- 53 Förstainstansrätten (femte avdelningen) beslutade på grundval av referentens rapport att inleda det muntliga förfarandet utan att vidta föregående åtgärder för bevisupptagning. Som en processledningsåtgärd anmodade den emellertid sökanden att besvara ett antal skriftliga frågor och rådet att besvara en skriftlig fråga. Sökanden och rådet efterkom anmodan inom förelagd tid. Förstainstansrätten anmodade vidare kommissionen att inkomma med en handling. Kommissionen efterkom anmodan inom förelagd tid.
- 54 Parterna i målet utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid muntlig förhandling den 29 november 2005.

Parternas yrkanden

55 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

- förplikta gemenskapen att till honom utge 68 896,57 euro, jämte dröjsmålsränta med 8 procent per år från och med den 19 maj 1992 till dess betalning sker, och

- förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

56 Rådet har yrkat att förstainstansrätten skall

- ogilla talan, och

- förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

57 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

- ogilla talan, och

- förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

- 58 Sökanden har hävdad att förutsättningarna för gemenskapens skadeståndsansvar är uppfyllda och att rådets påstående att hans anspråk är delvis preskriberat är felaktigt. Sistnämnda fråga omfattas inte heller av prövningen i förevarande mål enligt den avgränsning av tvisten som parterna fastställde under sina samordningsmöten.
- 59 Förstainstansrätten skall, innan frågan om preskription prövas, först pröva huruvida gemenskapen kan vara skadeståndsansvarig enligt artikel 215 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 288 andra stycket EG) och i så fall fram till vilket datum (se, för ett liknande resonemang förstainstansrättens domar i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 28, och Beusmans, punkt 27, samt dom av den 7 februari 2002 i mål T-199/94, Gosch mot kommissionen, REG 2002, s. II-391, punkt 40).

Gemenskapens skadeståndsansvar

Parternas argument

- 60 Sökandens resonemang kan delas upp i tre delar. Han har inledningsvis erinrat om sina rättigheter i egenskap av SLOM-producent och hävdad att det saknas anledning att dela in de berörda SLOM-producenterna i olika kategorier när det gäller att fastställa gemenskapens skadeståndsskyldighet till följd av erbjudandet om ersättning enligt förordning nr 2187/93 och institutionernas handlande efter antagandet av denna förordning. Vidare påstås att hans situation skiljer sig från sökandenas situation i de mål som avgjordes genom domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet

Böcker-Lensing och domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans. Slutligen ifrågasätts svarandenas beskrivning av villkoren för att utge den erbjudna ersättningen enligt förordning nr 2330/98.

- 61 Sökanden har till att börja med erinrat om att han är SLOM-producent och att alla SLOM-producenter har det gemensamt att gemenskapslagstiftaren, när denne införde mjölkkvotssystemet år 1984, medvetet uteslöt dem från möjligheten att tilldelas en avgiftsfri mjölkkvot, den så kallade referenskvantiteten. Det anges att samtliga producenter inom gemenskapen enligt detta system tilldelades en kvot som var direkt knuten till den faktiska produktionen under referensåret. Knappt någon SLOM-producent hade till följd av sina åtaganden att avstå från saluförande under åren 1978 och framåt producerat någon mjölk under referensåret 1983. Detta innebar att de inte hade rätt till någon mjölkkvot när deras åtaganden att avstå från saluförande löpte ut.
- 62 Sökanden har därefter erinrat om innebörden av domen i det ovan i punkt 6 nämnda målet Mulder I, av domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl och av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II samt om det faktum att gemenskapen är skyldig enligt sistnämnda dom att ersätta skada i form av utebliven vinst för SLOM-producenter, däribland sökanden, under den period som de olagligen uteslöts från mjölkproduktionen, nämligen från och med den dag då åtagandet att avstå från saluförande löpte ut till och med den dag då de hade kunnat göra anspråk på en särskild referenskvot.
- 63 Sökanden har slutligen gjort gällande att det framgår av erbjudandena om ersättning enligt förordning nr 2187/93, som avsåg samliga mjölkproducenter som enligt svarandena kunde göra anspråk på ersättning med stöd av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, däribland han själv, att gemenskapen uttryckligen erkänt sitt skadeståndsansvar gentemot SLOM-producenter som

tilldelats en slutgiltig referenskvantitet med stöd av förordningarna nr 764/89 och nr 1639/91. Sökanden ingår nämligen i den producentkategori som tilldelats en referenskvantitet med stöd av sistnämnda förordning.

64 Sökanden har till stöd för påståendet att gemenskapen erkänt sig skadeståndsansvarig inte bara hänvisat till de resonemang som fördes i domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl eller i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, som meddelades före antagandet av förordning nr 2187/93, i meddelandet av den 5 augusti 1992 och i kommissionens förslag av den 21 april 1993 angående förordning nr 2187/93 (KOM(93) 161 slutlig (nedan kallat förslaget av den 21 april 1993) och förordning nr 2187/93, utan även till institutionernas handlande och rättspraxis efter antagandet av denna förordning. Härav framgår tydligt att det aldrig har gjorts någon åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter.

65 Sökanden har i detta avseende anfört följande.

66 Beträffande omständigheter som förelåg innan förordning nr 2187/93 antogs anfördes att domstolen i domen, i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl, vars huvudsakliga syfte var att fastställa rättigheterna och skyldigheterna för SLOM 1983-producenter, det vill säga sökandens kategori, fastställde att dessa producenter hade rätt till en referenskvantitet på samma villkor som SLOM 1984-producenter. Denna dom var en av orsakerna till att rådet tog initiativ till att upphäva förordning nr 1639/91. Enligt denna behandlades SLOM 1983-producenter på samma sätt som SLOM 1984-producenter vad gäller rätten till referenskvantitet, med undantag för de särskilda referenskvantiteter som tilldelades vid ett senare datum.

67 Vidare framhålls att det mål som gav upphov till domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, som var vägledande, precis som det mål som gav upphov till domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl, gällde samtliga SLOM II-

producenter, inklusive SLOM 1983-producenter, som för övrigt hade gått samman i en organisation (Stichting SLOM) med uppgift att tillvarata deras intressen. Producenterna företräddes gemensamt av advokater i såväl formella och informella möten vid domstolen och förstainstansrätten som i förhandlingar med svarandena i fråga om storleken på de ersättningsbelopp som skulle utges till följd av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II. Denna uppfattning delades av svarandena, som aldrig har gjort någon åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter.

- 68 Slutligen anförs att i meddelandet av den 5 augusti 1992, efter domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, tillkännagav svarandena att de skulle anta praktiska tillämpningsföreskrifter för att utge ersättning till samtliga SLOM-producenter och inte bara till de sökande som berördes av nämnda dom. I domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl hade det nämligen inte gjorts någon åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter.
- 69 Att kommissionen ansåg sig vara skyldig att behandla SLOM I- och SLOM II-producenter på samma sätt framgår tydligt av skälen till förslaget av den 21 april 1993.
- 70 Sökanden har erinrat om följande yttrande, under rubriken "Juridiska aspekter: huvudregeln", i ovannämnda förslag:

"Den föreslagna lösningen består i att med medlemsstaternas hjälp erbjuda samtliga berörda producenter en förlikning som skall betraktas som slutlikvid. Vid vägran har producenten inget annat val än att väcka talan vid domstolen och där bevisa att den skada han påstår sig ha lidit överskrider det erbjudna beloppet, vilket dock är förenat med kostnader, risker och ytterligare dröjsmål. Med hänsyn till att storleken på det erbjudna beloppet är väl tilltagen, hoppas vi kunna reglera majoriteten av fallen på detta sätt."

- 71 Sökanden anser att det framgår av förslaget att institutionerna enbart förbehöll sig rätten att, för det fall förlikningen inte skulle godtas, ifrågasätta skadans omfattning, men inte kretsen "berörda producenter".
- 72 Det framgår dessutom av skälen till förordning nr 2187/93 att det rörde sig om ett kollektivt förlikningsavtal riktat till samtliga mjölkproducenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet, däribland sökanden, och att det inte hade gjorts någon åtskillnad vare sig mellan SLOM I- och SLOM II-producenter eller mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter.
- 73 Vad gäller institutionernas handlande och rättspraxis efter antagandet av förordning nr 2187/93 menar sökanden att kommissionen aldrig antytt i sina regelbundna och fleråriga kontakter med de nederländska SLOM-producenternas advokater eller vid informella möten i förstainstansrätten, i samband med andra skadeståndsmål i förstainstansrätten, särskilt preskriptionsmålen och regleringen av dessa eller i samband med regleringen av skadeståndsansökningar för vilka gemenskapens skadeståndsansvar inte erkändes förrän efter år 1993, att den ville förbehålla sig rätten att ta tillbaka sitt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar såsom det framgår av förordning nr 2187/93 och av de erbjudanden om ersättning som gavs med stöd av denna förordning.
- 74 Sökanden har för det första erinrat om att förfarandena i de skadeståndsmål som anhängiggjorts vid förstainstansrätten av producenter som avböjt erbjudanden om ersättning enligt förordning nr 2187/93, däribland sökanden, har vilandeförklarats till dess att dom meddelas i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III. Svarandena visste redan från början att det mål som gav upphov till denna dom var vägledande för samtliga nederländska SLOM-producenter som tilldelats en slutgiltig referenskvantitet. Detta framgår av bland annat de olika informella möten som förstainstansrätten hållit i syfte att diskutera förfarandets utveckling i det stora antal

mål som SLOM-producenterna har anhängiggjort. Svarandena har inte ifrågasatt det förhållandet att det inte har gjorts någon åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter. Inte heller har de, förutom i just hans fall, ifrågasatt gemenskapens skadeståndsansvar gentemot de producenter som väckt talan efter att ha avböjt erbjudandet om ersättning enligt förordning nr 2187/93, då ansvaret gentemot dessa producenter redan hade erkänts.

75 Svarandena har, alltsedan den dag då förordning nr 2187/93 antogs, vetat att merparten SLOM-producenter inte kunde godta erbjudandet om ersättning enligt nämnda förordning av de skäl som framgår av såväl handlingarna i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II som det stora antal ansökningar som ingavs till förstainstansrätten under åren 1993 och 1994 av de nederländska SLOM-producenterna, däribland sökanden. Det föregående samråd som ägde rum med sökandenas advokater i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II och i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III visar med tillräcklig tydlighet för kommissionen att ersättningsbeloppen per kilo i förordning nr 2187/93 var för låga för att gottgöra de nederländska producenterna.

76 Det var därför SLOM-producenterna inte motsatte sig att förfarandena i de mål som de hade anhängiggjort i förstainstansrätten skulle förklaras vilande fram till dess att domstolen hade meddelat dom i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III. De ansåg nämligen att de kunde förvänta sig exakt samma behandling som sökandena i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II och i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III. I kontakterna mellan företrädare för svarandena och de nederländska SLOM-producenternas advokater var det ingen som kom på tanken att svarandena skulle kunna ta tillbaka sitt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar gentemot vissa nederländska SLOM-producenter, såsom det framgår av erbjudandet i förordning nr 2187/93.

- 77 Sökanden har särskilt framhållit att svarandena inte gjorde någon åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984 producenter till följd av förstainstansrättens domar av den 16 april 1997 i mål T-20/94, Hartmann mot rådet och kommissionen (REG 1997, s. II-595), och i mål T-554/93, Saint och Murray mot rådet och kommissionen (REG 1997, s. II-563). Detta innebär att det inte finns någonting som tyder på att de till syvende och sist skulle kunna ta tillbaka sitt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar.
- 78 Sökanden har närmare angett att kommissionen informerade förstainstansrätten i en skrivelse av den 27 februari 1998 om att den övervägde att erbjuda sökandena i samtliga mål angående SLOM I- och SLOM II-producenter av typen "Hartmann" en förlikning och att samtliga producenter i dessa kategorier, utan åtskillnad, faktiskt fick ett nytt erbjudande av kommissionen. Förlikningserbjudandet omfattade visserligen inte de nederländska producenter i dessa kategorier som hade avböjt erbjudandet om ersättning enligt förordning nr 2187/93 och som därefter hade väckt talan om ersättning vid förstainstansrätten, men förfaringssättet överensstämde med det som parterna hade diskuterat och det viktiga är att SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter behandlades på exakt samma sätt.
- 79 Rådet har, enligt sökanden, också skapat förutsättningarna för att med stöd av förstainstansrättens dom av den 9 december 1997 i de förenade målen T-195/94 och T-202/94, Quiller och Heusmann mot rådet och kommissionen (REG 1997, s. II-2247) (nedan kallad domen i målet Quiller) kunna erbjuda den producentgrupp som berördes av denna dom ett kollektivt förslag till förlikning. I förslaget gjordes ingen åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter, eftersom en av producenterna i det mål som gav upphov till denna dom var SLOM 1983-producent. Sökanden medger att hela hans företag omfattades av en förbindelse att avstå från saluförande, medan Friedhelm Quiller dels hade övertagit en del av ett företag som omfattades av ett åtagande om att avstå från saluförande som löpte ut år 1983, dels var ägare till ett annat företag som fortfarande producerade mjölk. Emellertid påpekas att förstainstansrätten i domen i det ovannämnda målet Quiller bara framhöll att Friedhelm Quiller inte behövde beakta det förhållandet att han, från år 1983, borde ha återupptagit mjölkproduktionen i den del av företaget som han hade övertagit för att inte drabbas av kvotsystemet, i likhet för övrigt med sökanden i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl.

- 80 Dessutom påpekas att det framgår av protokollet från förstainstansrättens informella möte den 30 september 1998 att referenten till C-kategorin hade hänfört de producenter som hade erbjudits ersättning av institutionerna, men som inte hade godtagit ersättningsbeloppet på grund av den metod som hade använts för att värdera skadan. Denna kategori omfattade alla de SLOM I- och SLOM II-producenter som hade varit inblandade i förlikningsförhandlingar med kommissionen efter domen i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III. Sökanden menar att svarandena aldrig har antytt att undergruppen SLOM 1983 hade räknat med möjligheten att institutionerna faktiskt skulle kunna återta sitt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar.
- 81 För det andra påpekas att rådet i skälen i förordning nr 2330/98, vari kommissionen ges befogenhet att reglera de olika ansökningarna om ersättning som inkommit, har understrukt att det följer av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II att "gemenskapens institutioner [åtog sig] att låta den domen få full effekt" och att "de berörda producenterna ... i störst utsträckning [utgjordes] av dem som var berättigade att ansöka om en särskild referenskvantitet enligt de bestämmelser som lagts till ... förordning ... nr 857/84 ... förordning ... nr 764/89 eller förordning ... nr 1639/91". I det sammanhanget behandlades SLOM I- och SLOM II-producenter på samma sätt och det finns ingenting som tyder på att SLOM 1983-producenterna i egenskap av undergrupp till SLOM II-producenterna borde ha beaktat risken för att de slutligen skulle förlora rätten till ersättning. Kommissionens inställning när den år 2000 ifrågasatte gemenskapens skadeståndsansvar gentemot honom och andra SLOM 1983-producenter i samband med förhandlingar angående konsekvenserna av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II var att samtliga SLOM-producenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet skulle erbjudas ersättning "åtminstone en gång". Inte heller denna gång förefaller kommissionen ha gjort någon åtskillnad mellan SLOM 1983- och SLOM 1984-producenter.
- 82 För det tredje fastställs i domen i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III att samtliga nederländska SLOM-producenter, däribland sökanden, åtminstone hade fullt legitima skäl att år 1992 avböja erbjudandet om ersättning enligt förordning nr 2187/93.

83 Sökanden anser att det i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II och i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III var ostridigt att domen i det sistnämnda målet skulle tjäna som modell för en kollektiv uppgörelse med alla de övriga nederländska SLOM-producenterna. Under det andra halvåret 2000 inledde SLOM-producenternas advokat och Stichting SLOM:s företrädare W.G.M. Kleinlangevelsloo samt företrädare för kommissionen ett intensivt samråd angående samtliga SLOM-producenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet år 1991 eller år 1993 och som hade erbjudits förlikning med stöd av förordning nr 2187/93.

84 Det var således till de nederländska SLOM-producenternas stora förvåning som kommissionen, under återopande av domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing, nekade SLOM 1983-producenterna alla former av ersättning, även när de i likhet med sökanden hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet. Kommissionen ville i princip inte längre erkänna gemenskapens skadeståndsansvar annat än gentemot de SLOM 1983-producenter som fortfarande kunde lägga fram ovedersägliga skriftliga bevis på att de år 1983 hade vidtagit konkreta åtgärder i syfte att återuppta mjölkproduktionen när deras åtaganden att avstå från saluförande löpte ut.

85 Det förhållandet att kommissionen dröjde med att återta sitt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar gentemot honom och alla övriga nederländska SLOM 1983-producenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet strider mot de mest grundläggande principerna om god förvaltningssed. Sökanden bryr sig inte om hur förstainstansrätten ser på svarandenas handlingar, det vill säga om de skall kvalificeras som åsidosättande av principen om god förvaltningssed, åsidosättande av likhetsprincipen, ond tro, åsidosättande av preklusionsreglerna eller reglerna om upphörande av rätt till fordran (rechtsverwerking) eller som något annat. Sökanden gör helt enkelt gällande att handlandet är rättsvidrigt. Dessutom anser han att handlandet är ett uttryck för ren ond tro och att svarandena missbrukar de exceptionellt långdragna rättsprocesserna i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II och i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III.

- 86 Kommissionen har följaktligen, enligt sökanden, genom sin konsekventa och i sammanhanget logiska attityd skapat berättigade förväntningar hos SLOM-producenterna att den inte i ett senare skede skulle ifrågasätta gemenskapens skadeståndsansvar enligt förordning nr 2187/93. Kommissionen skall därför anses ha förverkat sin rätt att ifrågasätta detta ansvar, eftersom invändningen framställdes för första gången först år 2000. Enbart det faktum att förstainstansrätten har meddelat dom i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing kan inte medföra att kommissionen i slutänden ifrågasätter gemenskapens ansvar gentemot SLOM-producenterna, eftersom kommissionen skulle komma överens med sökandena i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II och i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder III om storleken på ersättningsbeloppet, vilket den också gjorde.
- 87 Slutligen påpekas att kommissionen inte har ifrågasatt de uppgifter som lämnats i ansökan angående den attityd som kommissionens representanter har haft gentemot de nederländska SLOM-producenterna under årens lopp.
- 88 Vidare påpekas att sökandens situation skiljer sig från den situation som sökandena befinner sig i i de mål som berörs av domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing, domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans, i vilka förstainstansrätten fann att gemenskapens skadeståndsansvar gentemot nederländska SLOM 1983-producenter inte kunde fastställas med motiveringen att de sistnämnda inte hade lyckats visa att de hade haft för avsikt att återuppta produktionen när deras åtaganden att avstå från saluförande löpte ut.
- 89 Sökanden menar att utgången av de mål angående överklagandena av domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans har betydelse för utgången av detta mål. Om domstolen slutgiltigt finner att gemenskapen är skadeståndsskyldig gentemot sökandena i dessa två mål innebär detta att gemenskapen även är skadeståndsskyldig gentemot sökanden i detta mål och mer allmänt gentemot alla

övriga SLOM 1983-producenter som erhållit en slutgiltig referenskvantitet. För det fall domstolen ogillar överklagandena innebär detta emellertid inte att gemenskapen skulle vara befriad från ansvar gentemot vare sig sökanden i detta mål eller alla övriga SLOM 1983-producenter som tilldelats en slutgiltig referenskvantitet.

90 Sökandens ställning skiljer sig från den ställning som sökandena har i de mål som berörs av domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing och domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans. Sedan år 1991 förfogar sökanden över en slutgiltig referenskvantitet som erhållits med stöd av förordning nr 1639/91, och gemenskapens skadeståndsansvar gentemot honom har inte ifrågasatts efter domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II. Det framgår dessutom tydligt av denna dom och av förordningarna nr 2187/93 och nr 2330/98 att det inte skulle göras någon åtskillnad mellan SLOM I- och SLOM II-producenter. Edouard Bouma och Bernard Beusmans däremot har ännu inte tilldelats någon slutgiltig referenskvantitet, och Bernhard Böcker-Lensing erhöll en referenskvantitet först år 1995. Vidare påpekas att ingen av de tre producenterna ovan har fått något erbjudande om förlikning enligt förordning nr 2187/93. Svarandena har aldrig erkänt gemenskapens skadeståndsansvar gentemot de producenter som avses i de tre domarna ovan, och kommissionen tar således i deras fall inte tillbaka ett uttryckligt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar.

91 Slutligen är det enligt sökanden rättsstridigt att bedöma gemenskapens skadeståndsansvar gentemot SLOM 1983-producenter på andra grunder än de som har använts med avseende på SLOM I-producenter och han anser att förstainstansrätten gjorde en felaktig bedömning i domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans, med hänsyn till att den fastställde att SLOM 1983-producenternas bevisbörla var tyngre än den som åvilade SLOM I-producenterna, trots att de befann sig i exakt samma situation. Sökanden har upprepat de grunder som Bernard Beusmans anförde i sitt överklagande av förstainstansrättens dom i mål T-73/94, genom att göra dem gällande men samtidigt klargöra att förstainstansrätten inte skall pröva huruvida de är välgrundade.

- 92 Beträffande bevisningen hävdar sökanden att ingen av SLOM 1983-producenterna hade, mot bakgrund av svarandenas agerande efter domen i det ovan i punkt 6 nämnda målet Mulder I, en tanke på att bevara handlingar avseende förvaltningen av sitt eller sina företag för år 1983. Sökanden menar att merparten av SLOM 1983-producenterna, i likhet med honom, år 2000 inte kunde visa att de år 1983 hade vidtagit konkreta åtgärder i syfte att återuppta mjölkproduktionen, även om några SLOM 1983-producenter, som av en slump fortfarande förfogade över viss bevisning, ingav denna till kommissionen med förbehåll för att de inte var tvungna att göra det. Kommissionen har mot denna bakgrund inte ansett att bevisningen räckt annat än i ett ytterst fåtal fall, i vilka ersättning utgått utan någon ytterligare rättslig åtgärd.
- 93 Enligt sökanden var det vid tidpunkten för omständigheterna i målet inte nödvändigt att bifoga handlingar till stöd för en ansökan om kvoter eller en ansökan om ersättning. Nuvarande beviskrav, mer än tio år efter omständigheterna i fråga, uppställdes efter det att den rättsliga skyldigheten för producenterna att bevara sina räkenskaper hade löpt ut och efter flera omorganiseringar i det nederländska jordbruksministeriet, som av den anledningen inte längre kan bistå med uppgifter.
- 94 Dessutom påpekas att kommissionen har uppgett att den "tidigare medgett" att producenter som tilldelats en slutgiltig referenskvantitet skall anses ha haft för avsikt att återuppta mjölkproduktionen när åtagandet att avstå från saluförande löpte ut. Kommissionen har aldrig uppställt krav på att de SLOM 1983-producenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet skulle inge ytterligare bevis för deras avsikt att återuppta mjölkproduktionen innan den, år 2000, inledde förhandlingar med de nederländska SLOM-producenternas advokater angående verkningarna av domen i det ovan i punkt 20 nämnda målet Mulder II.
- 95 Sökanden bestrider även rådets underförstådda påstående att han inte skulle ha fått något erbjudande av kommissionen enligt förordning nr 2330/98 av det skälet att

han inte hade lyckats visa att han haft för avsikt att återuppta mjölkproduktionen när åtagandet att avstå från saluförande löpte ut. Förordning nr 2330/98, som endast avsåg de SLOM-producenter gentemot vilka gemenskapens skadeståndsansvar inte tidigare hade erkänts, kunde inte avse personer gentemot vilka, i likhet med honom, gemenskapens skadeståndsansvar redan hade erkänts.

- 96 Sökanden anser dessutom att påståendet är felaktigt. För det första påstås att möjligheten att bevisa avsikten att återuppta mjölkproduktionen vid utgången av åtagandet att avstå från saluförande skulle ha påverkat beslutet att erbjuda ersättning enligt förordning nr 2330/98.
- 97 För det andra har kommissionen i vissa fall, även efter domen i det i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing, erbjudit ersättning med stöd av förordning nr 2330/98 utan att uppställa krav, i synnerhet vad gäller avsikten att återuppta mjölkproduktionen för de nederländska SLOM 1983-producenter gentemot vilka gemenskapen inte hade erkänts skadeståndsansvarig på grund av avsaknaden av en slutgiltig referenskvantitet.
- 98 Sökanden menar att så var fallet för bland andra sökandena J.I.M., W. Spikker och T.J.W. Kraaienvanger i mål T-533/93, vilka erbjöds ersättning enligt förordning nr 2330/98 den 29 april 1999 respektive i maj år 2000.
- 99 Till och med innan förordning nr 2330/98 antogs gick kommissionen ut med erbjudanden till vissa nederländska SLOM 1983-producenter. Till exempel fick sökanden W. Brouwer (mål T-533/93) ett erbjudande om ersättning år 1997, som efter godkännande utbetalades i april år 1999.

- 100 Sökanden anser att ovannämnda omständigheter visar att kommissionen har agerat efter samma mönster såväl efter utgången av den föreskrivna fristen i förordning nr 2187/93 som efter domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing och fortsatt att komma med nya ersättningserbjudanden till de SLOM 1983-producenter gentemot vilka gemenskapen hade erkänts skadeståndsansvarig först i ett senare skede på grund av att dessa producenter hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet först efter det att den i förordning nr 2187/93 föreskrivna fristen hade löpt ut.
- 101 Rådet och kommissionen anser att förutsättningarna för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar inte är uppfyllda i förevarande fall och att talan därför skall ogillas.

Förstainstansrättens bedömning

- 102 Förstainstansrätten erinrar om att det av fast rättspraxis följer att gemenskapens utomobligatoriska ansvar enligt artikel 288 andra stycket EG för rättsstridigt agerande av dess organ förutsätter att flera villkor är uppfyllda, nämligen att det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (domstolens dom av den 28 april 1971 i mål 4/69, Lütticke mot kommissionen, REG 1971, s. 325, punkt 10, och av den 17 december 1981 i de förenade målen 197/80–200/80, 243/80, 245/80 och 247/80, Ludwigshafener Walzmühle m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 1981, s. 3211, punkt 18, förstainstansrättens dom av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 80, samt domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 39, och Beusmans, punkt 38, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkt 43, och domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 41).
- 103 Beträffande situationen för de mjölkproducenter som åtagit sig att avstå från saluförande erinrar rätten om att gemenskapen har fastställts vara skadestånds-

skyldig gentemot varje producent som åsamkats skada av att de har varit förhindrade att leverera mjölk till följd av förordning nr 857/84 (domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, punkt 22). Detta ansvar har uppkommit till följd av ett åsidosättande av principen om berättigade förväntningar (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 40, och Beusmans, punkt 39, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 45–47, samt domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 42).

104 Principen om skydd för berättigade förväntningar kan emellertid inte göras gällande i förhållande till gemenskapslagstiftning annat än om gemenskapen själv tidigare har skapat en situation som kan ge upphov till berättigade förväntningar (domstolens dom av den 10 januari 1992 i mål C-177/90, Kühn, REG 1992, s. I-35, punkt 14, samt domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 41, och Beusmans, punkt 40, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 45–47, och domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 43).

105 En aktör som på grund av gemenskapens handlande har föranletts att, av hänsyn till allmänintresset och mot ersättning, för en begränsad tid avstå från att saluföra mjölk kan med fog förvänta sig att han inte när åtagandet upphör skall drabbas av begränsningar som påverkar honom särskilt på grund av att han har utnyttjat de möjligheter som erbjudits honom enligt gemenskapslagstiftningen (domen i det ovan i punkt 6 nämnda målet Mulder I, punkt 24, och domen i det ovan i punkt 6 nämnda målet von Deetzen, punkt 13). Principen om skydd för berättigade förväntningar hindrar dock inte att det i ett system, liknande systemet med tilläggsavgifter, föreskrivs inskränkningar för en producent på grund av att denne inte har salufört mjölk eller salufört mjölk i begränsad skala under en viss period innan nämnda system trädde i kraft, av egen fri vilja och utan att beslutet har föranletts av en gemenskapsrättsakt (domen i det ovan i punkt 104 nämnda målet Kühn, punkt 15, domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 42, och Beusmans, punkt 41, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 45–47, samt domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 44).

106 Det framgår dessutom av domen i det ovan i punkt 11 nämnda målet Spagl att gemenskapen inte utan att åsidosätta principen om skydd för berättigade förväntningar automatiskt kan vägra att ge kvoter till alla producenter vars åtaganden om avstående från saluförande eller omställning löpte ut år 1983, särskilt dem som i likhet med Spagl hade varit förhindrade att återuppta mjölkproduktionen av skäl som var knutna till deras åtaganden (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 43, och Beusmans, punkt 42, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkt 53, samt domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 45). I punkt 13 i denna dom fastställde domstolen sålunda följande:

”Gemenskapslagstiftaren har med giltig verkan kunnat fastställa ett gränsdatum, knutet till utgången av de berördas period för avstående eller omställning, i syfte att utesluta de producenter som inte har levererat någon mjölk under hela eller delar av referensåret i fråga, av skäl som inte är knutna till ett åtagande om avstående eller omställning, från att omfattas [av bestämmelserna om tilldelning av en särskild referenskvantitet]. Å andra sidan hindrar principen om skydd för berättigade förväntningar, såsom denna har tolkats i den praxis som har redogjorts för ovan, att en sådan datumgräns fastställs på så sätt att den även utesluter de producenter vars underlåtenhet att leverera mjölk under hela eller delar av referensåret beror på ett åtagande enligt förordning nr 1078/77 från att omfattas av [nämnda bestämmelser].”

107 Det är således rimligt att av denna dom dra den slutsatsen att de producenter vars åtagande upphörde år 1983 kan vinna framgång med en skadeståndstalan på grund av åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar endast om de kan visa att deras skäl för att inte återuppta mjölkproduktionen under referensåret är knutna till att de under en viss period hade upphört med produktionen och att de av organisatoriska skäl inte kunde återuppta produktionen omedelbart (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 45, och Beusmans, punkt 44, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 62 och 63, samt domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 47).

108 Vidare framgår av punkt 23 i domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II att gemenskapen endast kan bli skadeståndsansvarig om producenterna klart visat att de hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen då deras åtagande att avstå från saluförande löpte ut. För att SLOM-producenterna skall ha rätt till skadestånd på grund av den rättsstridighet som medförde att de förordningar som orsakade deras situation ogiltigförklarades, måste producenterna nämligen ha varit förhindrade att återuppta mjölkproduktionen. Detta innebär att de producenter vars åtagande upphörde att gälla innan förordning nr 857/84 trädde i kraft måste ha återupptagit produktionen eller i vart fall har vidtagit åtgärder i detta syfte, till exempel ha genomfört investeringar eller reparationsarbeten eller underhållit den utrustning som behövs för sådan produktion (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 46, och Beusmans, punkt 45, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 89–91, samt domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 48).

109 Om en producent inte har visat att han hade en sådan avsikt, kan han inte hävda att han har haft rätt att förvänta sig att han när som helst i framtiden skulle kunna återuppta mjölkproduktionen. Under sådana omständigheter skiljer sig inte producentens ställning från ställningen för andra ekonomiska aktörer som inte producerade mjölk och som efter det att bestämmelserna om mjölkkvoter infördes år 1984 är förhindrade att uppta en sådan produktion. Det framgår nämligen av fast rättspraxis att ekonomiska aktörer som är verksamma på ett område med en gemensam marknadsorganisation, vars målsättning medför en fortlöpande anpassning till förändringarna i den ekonomiska situationen, inte med fog kan förvänta sig att de inte kommer att underkastas inskränkningar som följer av eventuella marknadspolitiska eller strukturpolitiska bestämmelser (se domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 47, och Beusmans, punkt 46 och där angiven rättspraxis, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 99–102, samt domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 49).

110 Eftersom sökanden inte återupptog mjölkproduktionen under perioden mellan den 1 oktober 1983, då hans åtagande att avstå från saluförande upphörde, och den 1 april 1984, då kvotbestämmelserna trädde i kraft, måste han för att hans skadeståndstalan skall kunna vinna bifall visa att han hade för avsikt att återuppta

produktionen vid den tidpunkt då hans åtagande att avstå från saluförande upphörde att gälla och att han hindrades från att göra det på grund av att förordning nr 857/84 trädde i kraft (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 48, och Beusmans, punkt 47, vilka har fastställts genom domen i de ovan i punkt 26 nämnda förenade målen Bouma och Beusmans, punkterna 99–102).

- 111 Förstainstansrätten konstaterar inledningsvis att sökanden inte har visat att han kontaktade de nederländska myndigheterna i syfte att erhålla en referenskvantitet år 1984, då systemet med mjölkkvoter trädde i kraft, eller att han vidtog andra åtgärder som styrker att han hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen då hans åtagande upphörde.
- 112 Vad gäller bevis för att sökanden hade för avsikt att återuppta sin verksamhet som mjölkproducent när åtagandet att avstå från saluförande löpte ut konstateras att sökandens rådgivare, i ett e-postmeddelande av den 20 januari 2003, som ingavs på förstainstansrättens begäran, uppgett att han hade valt förevarande mål till pilotmål av det skälet att sökanden inte längre var i stånd att visa att han hade vidtagit åtgärder år 1983 i syfte att återuppta produktionen, vilket innebär att utgången i förevarande mål enbart beror på vilken rättslig ställning de producenter har som fått men avböjt ett erbjudande om ersättning.
- 113 Även om sökanden till skillnad från svarandena anser att ovannämnda bevisning inte längre är möjlig att förebbringa eftersom det nederländska ministeriet i fråga inte längre kan tillhandahålla uppgifter, har sökanden likväl som svar på en fråga som förstainstansrätten ställde under förhandlingen bekräftat att han inte har vidtagit någon åtgärd i syfte att erhålla sådana uppgifter.

- 114 Sökanden har slutligen under förhandlingen uppgett att han efter år 1983 och fram till slutet av år 1984 fortsatte att underhålla sina ladugårdar och ängsmarker eftersom han någon gång hade tänkt återuppta mjölkproduktionen. Han har tillagt att han på grund av systemet med mjölkkvoter hade hyrt ut sin mark genom löpande ettåriga arrenden, eftersom han hade tänkt återuppta mjölkproduktionen under sommaren 1984.
- 115 Av det anförda följer att det saknas sakliga uppgifter till stöd för sökandens eventuella avsikt att återuppta mjölkproduktionen när hans åtagande att avstå från saluförande löpte ut. Avsikten stöds enbart av hans egna påståenden, trots att han hade sex månader på sig att vidta konkreta åtgärder i syfte att skaffa sådana uppgifter.
- 116 Sökanden har fört ett resonemang kring påstådda skillnader mellan hans egen situation och situationen för sökandena i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans samt i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing, varvid sökanden påstått att, till skillnad från honom, Edouard Bouma och Bernard Beusmans ännu inte har tilldelats någon slutgiltig referenskvantitet, medan Bernhard Böcker-Lensing erhöll en referenskvot först år 1995. Förstainstansrätten noterar härvid att det förhållandet att sökanden tilldelades en tillfällig referenskvantitet i samband med att förordning nr 1639/91 trädde i kraft inte betyder att han har rätt till ersättning till följd av gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 49, och Beusmans, punkt 48).
- 117 Förstainstansrätten erinrar om att tilldelningen av kvoter bestämdes genom rådets och kommissionens förordningar vars syfte var att komma till rätta med en situation som hade orsakats av en tidigare antagen rättsstridig rättsakt. För att försäkra sig om att kvoterna skulle gagna dem som verkligen hade för avsikt att producera mjölk och för att undvika att producenter skulle ansöka om kvoter endast för att dra ekonomiska fördelar av detta, förenade lagstiftaren tilldelningen av kvoterna med en rad villkor (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 51, och Beusmans, punkt 50).

- 118 Även om en producent inte har tilldelats någon kvot på grund av att han då ansökan gjordes inte uppfyllde de villkor som hade uppställts i den gemenskapslagstiftning som hade införts för att kompensera för det faktum att förordning nr 857/84 var ogiltig, kan han vid den tidpunkt då hans åtagande upphörde ha haft en berättigad förväntning på att det var möjligt att återuppta mjölkproduktionen och därför ha rätt till skadestånd på de villkor som anges i domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II. Å andra sidan är det även möjligt att vissa producenter inte ville återuppta mjölkproduktionen då deras åtagande upphörde och att de tilldelades en referenskvantitet några år senare i den mån de vid denna tidpunkt uppfyllde villkoren (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 52, och Beusmans, punkt 51).
- 119 Det faktum att sökanden senare erhöll en tillfällig referenskvantitet som sedan omvandlades till en slutgiltig sådan bevisar således inte i sig att han hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen då hans åtagande att avstå från saluförande upphörde (domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma, punkt 53, och Beusmans, punkt 52).
- 120 Förstainstansrätten godtar inte sökandens påstående att förordning nr 2187/93 dels gällde samtliga mjölkproducenter som kunde göra anspråk på ersättning med stöd av domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II, dels innehöll ett uttryckligt erkännande av gemenskapens skadeståndsansvar gentemot de producenter som hade erhållit en slutgiltig referenskvantitet med stöd av förordningarna nr 764/89 och nr 1639/91, däribland sökanden själv, och som dessutom hade fått ett enskilt erbjudande om ersättning med stöd av förordning nr 2187/93.
- 121 I motsats till vad sökanden har påstått angav inte institutionerna i meddelandet av den 5 augusti 1992 att de skulle gottgöra samtliga berörda SLOM-producenter. De begränsade nämligen uttryckligen möjligheten att få ersättning till "varje producent ... som till följd av sina åtaganden enligt bestämmelserna i förordning ... nr 1078/77

inte har erhållit en mjölkvot i tid och därför lidit skada i den mening som avses i [domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II], förutsatt att de uppfyller alla kriterier och förutsättningar enligt denna dom”.

- 122 Vidare syftade förordning nr 2187/93 till att nå en kollektiv uppgörelse till förmån för de SLOM-producenter som uppfyllde vissa kriterier. I fjärde skälet anges uttryckligen att det stora antalet potentiella ersättningsberättigade gjorde det omöjligt att beakta varje enskilt fall, och i sista skälet och i artikel 14 anges att ett icke accepterande av det erbjudande som utgår till mjölkproducenterna med stöd av bestämmelserna i denna förordning utgjorde ett avvisande av gemenskapens erbjudande och innebar att erbjudandet inte längre var bindande för de berörda gemenskapsinstitutionerna. I det fallet stadgas att gemenskapens skadeståndsansvar i varje enskilt fall skall fastställas i domstol.
- 123 Det framgår tydligt av förordning nr 2187/93, i synnerhet av bedömningen att det med hänsyn till det stora antalet potentiellt ersättningsberättigade producenter inte gick att beakta varje enskilt fall, att det erbjudande om ersättning som föreskrivs däri var ett försök att med avseende på de fall som uppstått till följd av förordning nr 857/84 nå en kollektiv och schablonmässig uppgörelse i godo enligt de allmänna riktlinjer som drogs upp i domen i det ovan i punkt 13 nämnda målet Mulder II. Erbjudandet innebär inte i sig ett erkännande av ett skadeståndsansvar gentemot var och en av de producenter som eventuellt kan vara berörda.
- 124 Det faktum att sökanden erbjöds ersättning med tillämpning av förordning nr 2187/93 kan enligt förstainstansrätten inte anses utgöra bevis för att de nödvändiga villkoren för att gemenskapen skall ådra sig skadeståndsansvar för den skada som görs gällande i detta fall är uppfyllda i den mening som avses i den rättspraxis som omnämns ovan i punkt 102. Förordningen skall nämligen betraktas som ett förlikningserbjudande riktat till vissa producenter, som kunde antas eller avböjas och som utgjorde ett alternativ till att avgöra tvisten vid domstol. För det fall

en producent inte antog erbjudandet hade han fortfarande rätt att väcka skadeståndstalan med stöd av artikel 288 andra stycket EG (se domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 69 och där angiven rättspraxis).

- 125 Förstainstansrätten har således ansett att sökanden, genom att avböja erbjudandet enligt förordning nr 2187/93, upphörde att omfattas av förordningen. Under dessa omständigheter ankommer det på sökanden att styrka att de nödvändiga förutsättningarna för att gemenskapen skall ådra sig skadeståndsansvar är uppfyllda (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 59 nämnda målet Gosch mot kommissionen, punkt 70).
- 126 Mot denna bakgrund kan sökanden i detta förfarande inte vinna framgång med sitt påstående att gemenskapen har erkänt sig skadeståndsskyldig av den anledningen att han fått ett erbjudande om ersättning med stöd av förordning nr 2187/93. Han kan inte heller åberopa rådets och kommissionens agerande under förhandlingar med SLOM-producenternas företrädare fram till år 2000 till stöd för påståendet att han har berättigade förväntningar som förhindrar svarandena att bestrida sitt ansvar i denna instans.
- 127 Såväl erbjudandet om ersättning som ovannämnda agerande ingår som ett led i försöket att nå den kollektiva uppgörelse i godo som gjort det möjligt att erbjuda vissa producenter ersättning. Förstainstansrätten kan inte, vid bedömningen av huruvida villkoren för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar med avseende på SLOM-producenternas situation är uppfyllda, på något sätt vara bunden av denna kollektiva uppgörelse i godo.
- 128 Sökanden kan således inte påstå att mottagandet av ett erbjudande om ersättning från de nederländska myndigheterna med stöd av förordning nr 2187/93 innebär att gemenskapen uttryckligen har erkänt sig skadeståndsskyldig och att det faktum att

han, i motsats till sökandena i de mål som avses i domarna i de ovan i punkt 22 nämnda målen Bouma och Beusmans samt i domen i det ovan i punkt 18 nämnda målet Böcker-Lensing, har fått ett sådant erbjudande särskiljer honom från nämnda sökande på så sätt att han befrias från bördan att inge bevis på att han haft för avsikt att återuppta mjölkproduktionen när hans åtagande upphörde.

- 129 Det framgår av det ovan anförda att sökanden inte har bevisat att det föreligger ett orsakssamband mellan förordning nr 857/84 och den påstådda skadan. Gemenskapen är därmed inte skadeståndsskyldig gentemot sökanden på grund av tillämpningen av förordning nr 857/84. Anledning saknas därmed att pröva huruvida de övriga förutsättningarna för ett sådant ansvar är uppfyllda.
- 130 Under dessa omständigheter saknas det även anledning att pröva frågan om preskription.
- 131 Talan skall följaktligen, i den del som avser J.C. Blom, ogillas. Utgången av talan i förevarande mål, i den del som avser sökande upptagna i bilaga, meddelas senare.

Rättegångskostnader

- 132 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Svarandena har yrkat att sökanden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökanden har tappat målet skall svarandenas yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

följande:

- 1) **Talan ogillas i den del som avser J.C. Blom.**
- 2) **Sökanden skall ersätta rättegångskostnaderna.**
- 3) **Utgången av talan i förevarande mål, i den del som avser sökande upptagna i bilaga, meddelas senare.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Jürimäe

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 30 maj 2006.

E. Coulon

Justitiesekreterare

M. Vilaras

Ordförande

BILAGA

Namnen på övriga sökande i mål T-87/94

- B.A. Kokkeler, Denekamp (Nederländerna)

- H. Rossel, Zutphen (Nederländerna)

- A.J. Keurhorst, Nijbroek (Nederländerna)

- A.J. Scholten, De Krim (Nederländerna)

- G.E.J. Wilmink, Ambt-Delden (Nederländerna)